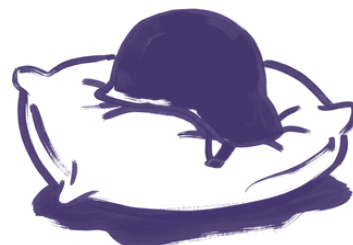


Koho by se týkala mobilizace – a kdo má výjimku?

Mobilizace by se týkala občanů od 18 do 60 let – žen i mužů. Dnes nehrozí: je ze zákona možná jen za válečného stavu.



Tahle stránka odpovídá na užší a praktičtější otázku, než je „jak by mobilizace probíhala“: koho konkrétně by se týkala, v jakém pořadí a kdo má ze zákona výjimku.

Kdy vůbec smí stát povolávat

V míru vůbec. Česká armáda je od roku 2005 plně profesionální; branná povinnost sice existuje, ale „spí“ – nikdo nechodí na odvody a povinná služba neexistuje.

Probouzí se ve dvou stupních. Za stavu ohrožení státu (vyhlašuje Parlament, stačí prostá většina) může vláda nařídít odvody a povolávat zálohu. Mobilizace – hromadné povolání vojáků v záloze – je vázána až na válečný stav a nařizuje ji prezident republiky na návrh vlády. Může být částečná, nebo všeobecná. Žádný ministr ani generál ji nemůže vyhlásit sám od sebe; je to ústavní proces s parlamentem uprostřed.

Pořadí: kdo by šel první

První v pořadí je záloha – lidé, kteří už vojenský výcvik mají: bývalí profesionální vojáci a členové aktivní zálohy. Ti dostávají povolávací rozkaz k „mimořádné službě“ a mají povinnost nastoupit. Teprve potom, a jen pokud by vláda nařídila odvodní řízení, by přišli na řadu dosud nevycvičení civilisté. Odvod neznamená okamžitý nástup na frontu: znamená zdravotní prohlídku a rozhodnutí, jestli je člověk služby schopen. Stát navíc nemá kapacity vycvičit statisíce lidí naráz – reálně by povolával postupně, podle potřeby a výcvikových možností.

Kdo má výjimku

Zákon vyjmenovává, kdo se k odvodu nedostavuje a mimořádnou službu nevykonává:

- ústavní činitelé – poslanci, senátoři, členové vlády, soudci Ústavního soudu, vedení NKÚ, diplomaté,
- příslušníci bezpečnostních sborů – policisté, hasiči, celníci, příslušníci vězeňské služby; stát je potřebuje na vnitřní bezpečnost,
- těhotné ženy,
- a nepovolávají se ženy ani osamělí muži pečující o dítě do 15 let.

K tomu se řadí zdravotní nezpůsobilost, o které rozhoduje odvodní komise, a zvláštní kapitola je výhrada svědomí – právo mimořádnou službu odmítnout, které má vlastní pravidla a lhůty.

Jedna věc, která překvapí

Branná povinnost v Česku není mužská záležitost. Zákon je psán pro „občany“ a ženy z něj vyňaty nejsou – výjimky se týkají těhotenství a péče o děti, ne pohlaví. V praxi by stát nejdříve sahal po vycvičené záloze, která je převážně mužská, ale právně jsme na tom všichni stejně.

A poslední poznámka k měřítku: čím silnější je profesionální armáda a spojenecká obrana, tím menší je pravděpodobnost, že se slovo mobilizace kdy vrátí z právních předpisů do života. Odvody jsou nástroj pro válku, která se nepodařila odstranit.

Všechny otázky →

ČASTÉ OTÁZKY

Týká se branná povinnost i žen?

Ano. Zákon mluví o občanech, ne o mužích – branná povinnost platí pro ženy stejně jako pro muže, od 18 do 60 let. Nepovolávají se ale těhotné ženy a rodiče pečující o malé děti v zákonem daných případech.

Může být mobilizace vyhlášena už dnes?

Ne. Mobilizace je ze zákona vázána na válečný stav, který vyhláší Parlament. V míru je armáda čistě profesionální a dobrovolná – žádné odvody neprobíhají.

Kdo by byl povolán jako první?

Vojáci v záloze – bývalí profesionální vojáci a členové aktivní zálohy. Odvody dosud nevycvičených civilistů by přišly na řadu až rozhodnutím vlády za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.

Kdo je z odvodu a mimořádné služby vyňat?

Ústavní činitelé (poslanci, senátoři, členové vlády, ústavní soudci), příslušníci bezpečnostních sborů jako policisté a hasiči, těhotné ženy a osoby zdravotně nezpůsobilé; nepovolávají se ani pečující o dítě do 15 let, pokud jsou na péči sami.

Jak stará může být povolána osoba?

Branná povinnost trvá od 18 do 60 let věku. Horní hranice platí i pro zálohu – dnem šedesátých narozenin povinnost ze zákona zaniká.

ZDROJE

- Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti (branný zákon) – zakonyprolidi.cz
- Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR (stav ohrožení státu, válečný stav)
- Ministerstvo obrany ČR: informace o branné povinnosti a záloze
- CNN Prima News (03/2025): jak by probíhala mobilizace – přehled procesu